



Cap segon sense enyor

Les Nits dels Octubre van reservar, per al 27, una estrena molt especial: Maria del Mar Bonet i Biel Mesquida hi van recantar, redir, recordar Guillem d'Efak i Ovidi Montllor. Un espectacle d'alta intensitat.

A les deu de la nit ja hi ha gent. Va entrant de manera pausada al magnífic claustre de La Nau, a València i va seient, més o menys apressadament, intuïnt visibilitats, per guardar lloc. L'espectacle és a les onze, però hi ha sumes –Ovidi Montllor i Guillem d'Efak i Maria del Mar i Biel Mesquida– que multipliquen, i ningú no es vol arriscar a quedar sense cadira: “Nosaltres, ací, com les iaies que es col·loquen per a la processó” –riu un home.

Una hora abans ja hi batega alguna cosa, a l'espai que ens vigila l'estàtua de Lluís Vives, a cel obert. Les espec-

tatives són altes i la curiositat, també: com sonarà Ovidi des de la veu de Maria del Mar? “No m'ho puc imaginar –comenta algú, d'entre un grup de gent que se saluda i reparteix somriures–, però em fa moltes ganes.” Quan es tanquin els llums, ja hi harà qui aplaudirà. Després, quan s'enfilin la veu immensa de la Bonet i els poemes i les cançons, possiblement és que no parará d'aplaudir.

Una estima, una idea. L'espectacle va sorgir de les converses entre l'escriptor i poeta Biel Mesquida i la cantant Maria del Mar Bonet, tots dos

amics d'Ovidi Montllor i Guillem d'Efak.

L'aniversari de la mort dels dos artistes, desapareguts ara fa deu anys, explicava Maria del Mar Bonet el dia abans de l'estrena, “ens fa repensar en ells. Nosaltres estem un poc obligats a recantar-los, a redir-los: ja que vivim en un país que oblidat tant, necessitem recordar algunes coses i oferir, a través nostre, una pinzellada de tota la feinada que van fer”. És una manera, apunta també Mesquida, marcant la síl·laba del mig, de “re-cor-dar: posar a prop del cor”.

Quant a la selecció dels textos, de les cançons, tal com parlen l'una i l'altre, bé sembla que el procés hagi vingut rodat: “Hem fet un poc el que ens agradava –aclareix Maria del Mar Bonet–. Jo també he triat algunes cançons que per ventura no són les que la gent més els canta”. Quines, per exemple? Doncs per exemple “Tot esperant Ulisses”, d'Ovidi: que té “una música molt mediterrània, molt llumi-

nosa, però hi diu coses terribles, profundes i dolgudes: 'quan creus que tens, tot s'esmuny'. O 'Montserrat', que és l'antítesi d'això: és l'amor fantàstic, quan tot va bé... Si fins i tot baixen els déus per a ell, en aquesta cançó! L'Ovidi feliç i exultant m'agrada, també."

La Nau. "Dir és redir". Comencen. "Llegir és rellegir". Maria del Mar i Biel es cedeixen la paraula, se la intercanvien. "Cantar és recantar". Preparen el camí per a l'objectiu que declaren: "reviuem els amics". I ho fan.

En les cançons tan bellament interpretades –i tan diferents de com les feien ells, i tan ben fetes, també–, en els poemes dits sense voluntat d'imitació, d'una altra mena de manera perquè cadascú troba el seu to, hi ha, tanmateix, la marca inefable dels dos homenatjats; aquest serà, precisament, un dels encerts de l'espectacle: l'estrany –i delicat– equilibri

Comença Maria del Mar –"on el futur fos l'astre / del bon port"– i de se-

guida enfila Biel, que diu d'Efak –"negret de Guinea / ai negret melà!"– i tot comença.

Al llarg de l'espectacle, amb les veus i la paraula dita o cantada segons el cas, amb la guitarra de Feliu Gasull i el piano i l'acordió de Dani Espasa, n'hi haurà que vibraran de tornar a escoltar Ovidi Montllor –quanta bellesa, en l'"Homenatge a Teresa"!–, n'hi haurà que s'alegraran, senzillament, del retrobament a quatre bandes, i n'hi haurà que descobriran nous colors en tant de temps i de tendresa com amaven el cantant –i escriptor, i més coses– de Manacor. N'hi haurà, fins i tot, que descobriran, qui sap si de cop, Guillem d'Efak aquesta nit: per cronologia, potser, que al claustre s'hi apleguen –a les cadires ocupades amb temps, als bancs sota les porxades, fins i tot al graó que fa l'estàtua de Lluís Vives– representants d'unes quantes generacions; o potser per aquell silenci de què parlava la cantant de les Illes, que en un moment donat es va voler imposar sobre la cançó; o





En les cançons tan bellament interpretades, en els poemes dits sense voluntat d'imitació hi ha la marca inefable dels dos homenatjats

perquè havia deixat de cantar feia prou de temps; o pels mals fets que de vegades es conjuren per vetar-nos el talent.

Després de la cita a La Nau, en tot cas, d'aquell imponent "Cavallet de serp" —una cançó on d'Efak substitueix el to jazzístic que potser el va caracteritzar i diferenciar del camí més fressat de la cançó, per les melodies d'arrel popular de Manacor—, cantat mig *a capella* per na Maria del Mar, amb una mena de ràbia imprescindible que, si algú se sorprèn de sentir-la en la seva veu, també haurà de reconèixer tot seguit que hi encaixa, després d'aquell "Cavallet de serp" que va fer estremir les pedres serenes del claustre, dèiem; després de la sensualitat del "Blues en sol" que va bisar la Bonet —"Tan sols per culpa teva me bolc en fang i llim", feia; "Voldria avorrir-te la meitat del que t'estim"—; després de sentir la pell de gallina amb les converses dels morts al cementiri de Son Coletes, dites per Mesquida —"—I ha servit de res?/ La nostra sang vessada/ ha servit de res? —Demanen—/ La nostra sang vessada/ quan llavonsem,/ ha servit de res?"—; després de totes aquestes i algunes —moltes— altres coses, difícil serà que els qui poc en saben no cerquin les cançons, els llibres de poemes.

Hi ha qui jura i perjura que aquell dijous, al claustre de La Nau, asseguts en un lloc discret dos entre tants, Guillem i Ovidi, Ovidi i Guillem, comentaven i somreien. No seré pas jo qui ho desmentirà.

Núria Cadenas

Cavallet de serp

Quan m'agafa sa cantera
no és que estigui malsofrit,
és que haig de pegar un crit
per no rebotar en plorera.

Tantes coses voldria, tantes coses vull,
els somnis que tenia han passat per ull.

De les papallones que he perseguit
sols tinc la polsina que em tenyeix els dits.

Cavallet de serp que tant t'he encaïtat
sols remenes l'aire d'un món esbucacat.

Mala pesta sa cantada i mala pesta es cantador,
mala pesta sa cançó i mala pesta sa tonada.

Dormir desperts, al meu veure, mai
no fa acabar sa son.

Malviatge els qui em fan creure que
amb cançons tot se compon.

Els somnis agafaren un caminóiet
enlloc no arribaren, moriren de fred.
Just a banda i banda del mateix camí
hi ha uns avellaners que mai no han florit.

Cavallet de serp que tant t'he encaïtat
sols remenes l'aire d'un món esbucacat,
d'un món esbucacat, d'un món esbucacat...
A on són els somnis, a on se n'han 'nat.

Guillem d'Efak

Autocrítica i crítica (fragment)

Per a uns pollet. Per a altres una fera.
Com bé veureu, no arribe a l'u setanta.
Si com he dit al bell començament
sóc dels qui resta a casa el major temps,
no és per boig, ni per sentir-me estrany.
És pel dubte. I dubte molt companys:
Quina és la porta que s'obre sense pany?

Quantes persones et reben sense engany?

Quants parlen d'ells dient que de tu parlen?

Quants m'estaran posant en dubte ara?
Doncs repetesc: jo parle del meu temps.
Estime el viure d'un cop ja, per a tothom.
Tinc un partit i una ideologia.

Dic el que dic sense cap covardia.
Però també sé el preu de tot això:
més tard o d'hora m'arribarà sentència,
car no interessa qui no llepa amb paciència.

M'aïllaran, dient que m'he aïllat.

Diran o diuen que ja sóc acabat.

No pense pas donar-me per guanyat.
Mentrestant jo no m'empasse la porga
d'aquells qui creuen que tot està tan clar.

Respecte això amb tot el meu respecte,
admire artistes, admire comedians.

Però jo sóc jo, i no em puc deslligar,
de mi mateix poc més puc explicar.

Jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.

Sóc l'artista. El cantant. El pallasso!

Ovidi Montllor